6 మరొక నిష్క్రమణం

వరండాలో కూర్చుని రోడ్డుమీద వొచ్చేపోయే వాళ్ళని చూస్తూ ఆలోచించుకుంటూంది శ్యామల.

జీవితంలో మనిషికి అన్నీ విచారాలే ననుకున్నది....నిర సంగా నవ్వుకుంటూ ఆ యువతి. ఈ మనుషులూ, ప్రపంచమూ, విజ్ఞానమూ....అన్నీ బాధాకారణాలే ననిపించాయి....మరీ అన్యాయం జరిగిపోయి లోకంమీద మమత అయినా పోవాలి, గొప్ప అదృష్టం కొద్దీ ప్రతీ కోరికా తీరడానికీ, ప్రతీ ఆశా నిజం కావడానికీ వీలైనా కావాలి....ఈ రెండూ లేనిదేమిగిలేది ఆశలూ, వాటి వెనకాలే నిరాశల నిట్టూర్పులూ—కలలూ, వాటి వెనకాలనే తెలివివొచ్చి తెల్లబోవ డమూ....

ఉదయం లేచి నాలుగుపనులూ చూసుకునేసరికి గంట పట్టదు. తీరిక. హరి బయలుదేరి వెళ్ళేక యింట్లో తానొక్కతీ మిగులుతుంది ఒంటరిగా—ఇంత ప్రపంచంలో. అతను పన్నెండుకో, ఒంటి గంటకో తిరిగివస్తాడు. ఆ నాలుగైదు గంటలూ ఎన్నో సంవత్స రాలుగా గడిచాక....

మళ్ళా మూడునించి పదిదాకా ఈ విపరీతమైన ఒంటరితనం...

ఏదో చదువుతూ ఎన్ని గంటలని నెలలతరబడి గడపడం! నోరులేని స్నేహితులు ఆ పుస్తకాలన్నీని. ఎక్కడికని వాటి ఓదార్పు తనకి! మనుషులై పుట్టాక, ప్రతీ మనసులోనూ కోరికలుంటాయి. కాని, తాను జీవితాన్ని అడిగింది గొప్పదీ, అసాధ్యమూ ఏమీకాదు....తాను చెయ్యని తప్పుకి తనని బాధించవొద్దన్నది....ఇంత ఒంటరితనం—యింత శిక్ష తాను చెయ్యనిదానికి అన్యాయం అన్నది.

ఇలాగే జీవితం గడపడం అంటూ వుండదు....తనకి తెలిసిన వాళ్ళందరూ తనని వెలివేశారు. తనని తెలియనివాళ్ళు తొందరగా తెలుసుకుంటున్నారు.

ఇలాటి ఒంటరితనంలోనే, ఇలాటి దుఃఖంలోనే తన యౌవనం తనని బలియిచ్చింది మొదటి శిక్షకి....ఒక్క మనసైనా తనదనుకోవడానికి తహతహ పడినప్పుడు రాజు తనకి ఎంతో మంచి వాడుగా, ప్రాణం ఇచ్చేంత అభిమానం ఉన్నవాడిలాగ కనిపించాడు. తానేం చేస్తుందని! ఆ రోజుల్లో తనబ్రతుకు ఎడారిమల్లే వుండి, ఉరిపోసుకుని చచ్చిపోదామనేంత ఒంటరిగా వుండేది. ఇన్ని కథల లోని రాజకుమారుణ్ణి తన ఛాయల్లోకి రాలేదు....రాజు తనకి దొరికే దాకా....

నరక కూపాలనించి ఒక్కసారి నందన వనంలోకి పడినట్లయింది తనకి....ఇన్నాళ్ళనించి తనలో నిద్రించిన కోరికలూ, ఆశలూ, కలలూ, బలంగా నిజం అవుతోన్నట్లనిపించింది తనకి....

"నువ్వు దేవతవి శ్యామలా!" అనేవాడు రాజు తనవొంక చూస్తూ. తానేమైనా యింట్లో ఎప్పుడూ అక్కరలేదు. రాజు గంటల తరబడి తన వైపు చూస్తూ కూర్చునేవాడు. అతనికేమి కావాలోనని ఆశ్చర్యపడేది తను. కాని, జవాబు వొచ్చేదికాదు. తనలో తానే సమాధానం చెప్పుకుని వెన్నెలతో నిండిపోయిన మనసుతో గంటలూ గంటలూ గడిపేది తను. రాబోయే స్వర్ణదినాలు తలుచుకుంటే లోక మంతా తనతో మైత్రి చేసుకున్నట్లే అనిపించేది తనకి.

కాని, తన రహస్యం ఒకసారి వెలికి వచ్చాక ఇదంతా మారి పోయింది. తన ప్రణయం బ్రతుకంతా దాని ఏకాంతతలోనే ఉందని

ఆమె ఎప్పుడూ గుర్తించలేదు; ఈ మధురక్షణాలు శాశ్వతం అవుతాయనీ, రాజు చెప్పే తియ్యటిమాటలు అతని హృదయంలోని కలల పలకరింపులనీ ఆమె అనుకున్నది కాని.

అప్పటిదాకా ఎవ్వరికీ అక్కరలేని తను, ఇప్పుడు అందరికీ దుయ్యబట్టడానికీ, వ్రేలెత్తి చూపడానికీ కావలసి వొచ్చింది. నాన్న చితక్కొట్టాడు, ఆ రాత్రి తాను పెరట్లో రాజుతో ఉండడంచూసి. అమ్మ కొట్టలేదు—కానీ, కొడితేనే బాగుండు ననిపించింది.

ఇందులో పెద్ద పొరపాటు జరుగుతోందని తనకి తెలుసును. "రాజు నన్ను పెళ్ళి చేసుకుంటాడు—" అంది తను.

అప్పుడు అమ్మని చూడాలి—ఇప్పటికీ తాను మరిచిపోదు—"అవునవును. ఒక్కర్తిని పోషించలేడూ, రెండోది."

అప్పటికి కాని, ఈ ప్రణయపు తత్త్వం తనకి పూర్తిగా తెలిసి రాలేదు. ఆ వెన్నెల రాత్రులూ, తియ్యటి కౌగిలింతలూ, ఆప్యాయపు పలకరింతలూ ఒకవేపూ, ఇంట్లోవాళ్ళూ బయటివాళ్ళూ తనని అనే మాటలు మరోవేపూ మనుషులు విషం ఎందుకు తాగుతారో, ఉరి పోసుకునే తెగింపు వీళ్ళకెట్లా వొస్తుందో తెలిసేలా చేశాయి తనకి. రాజుని తలుచుకున్నప్పుడల్లా విపరీతమైన కోపం, తన అసహాయత్వానికి దుఃఖం వచ్చేవి. వెనువెంటనే తాను కలగన్న స్వర్గాలూ; వాటిలో తన క్షణిక విహారాలూ జ్ఞాపకం వొచ్చి మనసు పిండినట్లయిపోయేది.

అప్పుడు ఎందుకనో తను యింటికి వొచ్చాడు హరి. అతనూ అప్పుడే మెడికల్ పాసయాడు. హవుస్ సర్జన్ చేస్తూ సెలవులో వొచ్చాడు.

ఆనాడు తన మనసు మరీ ఏడిచి ఏడిపిస్తోంది. అమ్మ ఉద్దేశం-ఒకప్పుడు, తనని అతనికివ్వాలని. ఆ మాటే ఉదయం అంది తనతో ఆమె స్వంత పద్ధతిలో-"వీడి అదృష్టం బాగుందిలే. లేకుంటే నిన్నే కట్టుకునేవాడు," అని.

నిజమే. అవమానాలకీ, నీచత్వానికీ అంటరానిదైపోయింది తాను ఈ బాధల అపరిమితత్వం తన చుట్టూ చీల్చలేని ఉక్కు-

తెరలని ప్రకటించాయి. ఏం చెయ్యాలో తెలీదు తనకి- చచ్చిపోవా లని లేదు. ధైర్యంలేదు. బ్రతకడానికి తనకి హక్కుపోయింది. ఈ రెండిటి మధ్యాపడి బ్రతుకుతో గంటకి పది చావులు చస్తోంది తను.

ఇవన్నీ తలుచుకుంటూ ఆరాత్రి తనకి మరీ బాధ అనిపించింది. చద్రపట్టక వొచ్చి ఆరుబయట కూర్చుంది. వెన్నెట్లో మరపురాని జ్ఞాపకాలు సంపంగిని కౌగిలించుకున్నట్లు బాధిస్తున్నాయి.

అతనువొచ్చి తనవెనకాల నిలబడ్డట్లు తనకి తెలియనే లేదు....“శ్యామలా!” అని పిలిచేదాకా.

త్రుళ్ళిపడ్డది తను. ఒక్కసారి పరిస్థితిలోని ప్రమాదం తనకి తెలిసి వొచ్చింది. ఎవరన్నా తననిచూస్తే తన ప్రయత్నం అక్కర లేకుండానే విముక్తి.

లేచి లోపలికి పోబోయింది—కాని, హరి తనని కూర్చో బెట్టాడు. నీరసంగా కూలబడ్డది తను. అతను ఏం చెయ్యదలుచు కున్నాడో!

“ఒక్క ప్రశ్న అడుగుతాను శ్యామలా....జవాబిచ్చి వెళ్ళిపో” అన్నాడు.

బెదిరిపోయి చూసింది తను- అతని కళ్ళలో క్రౌర్యం లేదు. తనచేతిమీద వున్న అతని చేతిలో కాఠిన్యం లేదు....ఇన్ని దుఃఖాల మధ్య అతను అమృతమూర్తిలాగ కనిపించాడు. కాని—ఆ మంచి తనమే తన నెంత బాధ పెట్టింది!

జలజల కళ్ళనీళ్ళు వొచ్చేశాయి తనకి—తన నిస్సహాయస్థితి తల్చుకుని తాను చెప్పక్కర లేకుండానే అతనికి నిజం తెలుసును. కాని, పాపం! తనని ప్రశ్నిస్తాడు.

“వొద్దు శ్యామలా....నీ కథ అంతా నాకు తెలుసును— నేనడిగేది దాన్నిగురించి కాదు. చెప్పు- నన్ను పెళ్ళి చేసుకుంటావా?”

కలగంటున్నా ననుకుంది తను....హరి....అంతవాడు తనని అట్లా అడగడం....హేళన చేస్తున్నా డనుకుంది తను....మరీ ఏడుపు వొచ్చింది తనకి....

కాని, అతను మళ్ళా అడిగాడు—ఎంతో అభిమానంగా, నిజంగా....

ఏం చెప్తుంది తను!....అతని రెండు పాదాలకీ తన కన్నీళ్ళు అభిషేకం చేద్దామనుకుంది. అతని రెండు చేతులూ పట్టుకుంది ఆ భావోద్రేకంలో....ఒక్కసారి సముద్రం అయిపోయింది మనసు....

మర్నాడు హరి వెడుతూ అమ్మతో చెప్పేడు. "నీకు మతి పోయిందా?—మీ నాన్న పీకపోయినా ఒప్పుకోడు" అంది అమ్మ.

"చూస్తాన్లే" అన్నాడు హరి.

వెడుతూ—"నీ కథ అంతా నాకు తెలుసును శ్యామలా.... అందులో వైపరీత్యం ఏమీలేదు. నేను ఉత్తరం రాస్తాను. ఈ నెలలోనే పెళ్ళి అయిపోతుంది" అన్నాడు.

తాను ఏమీ అనలేదు. అమ్మ మాటలు విన్నాక అతను మళ్ళా కనపడడని తనకి తెలిసివచ్చింది. తనలాటి చరిత్ర వున్న మనిషిని ఎవరు కట్టుకుంటారని!

పదిరోజులు పోయేసరికి తన భయాలన్నీ నిజమయేయని తెలిసి వొచ్చాయి శ్యామలకి—హరి ఉత్తరం రాయలేదు.

అందరూ అంతే—అనుకుంది తను. కాని తరవాత వారంలో ఒకనాడు మధ్యాహ్నం హరి హఠాత్తుగా వచ్చి "నాన్న ససేమిరా అన్నాడు" అని చెప్పడంతో తన బ్రతుకు నిశ్చయంగా వీధిపాలైందని తెలిసింది శ్యామలకి. ఈసారి తాను ఏడవనూ లేదు.

హరి తిన్నగా తన గదిలోకి వొచ్చి "నీ భయం నాకు తెలుసును శ్యామలా! కాని, నన్ను నువ్వు తెలుసుకోలేవు!" అన్నాడు.

అతను అందరినీ వొదులుకుని తనని పెళ్ళి చేసుకోడానికి సిద్ధపడి వొచ్చాడు—తన కిష్టమైతే, ఆ సాయంత్రమే రైలెక్కి, మర్నాడు దేవుడి గుడిలో పెళ్ళి చేసుకోడానికి....

ఆ సాయంత్రం అతనితో బయలుదేరి వెళ్ళిపోయింది తను. అందరూ తనని తిట్టారు. తన ముఖం చూడమన్నారు—కాని,

ఆ సాయంత్రం!

ఆ రాత్రి!

ఇంకా, ఆ మర్నాడు!

అతనంతా ఏర్పాటుచేసి ఉంచాడల్లే వుంది. తమ పెళ్ళి కెవ్వరూ రాలేదు—కాని, అంతా సరీగా అయిపోయింది.

కెరటాలల్లే వొస్తూన్న ఆలోచనలు పేపరువాడి కేకతో ఒక్కసారి మళ్ళా ప్రస్తుతానికి వొచ్చాయి. ఏవో మ్యాగజైన్లూ, పేపరూ తన కిచ్చి వాడు వెళ్ళిపోయాడు.

కొంతసేపు పేపరు చూసి, కొంతసేపు పత్రికల కాగితాలు తిప్పింది. కాని. అటు మనస్సుపోలేదు తనకి. ఎందుకనో ఇవాళ తన జీవితంలో జరిగినవన్నీ ఈ ఒంటరితనంలో బలంగా, భయంకరంగా జ్ఞప్తికి వొస్తున్నాయి, తోసుకొస్తూన్న కెరటాలమల్లే.

అయినా, ఆ తరవాత తన జీవితం సాఫీగానే జరిగిపోయింది. హరి ప్రాక్టీసు పెట్టేడు తన కోర్సు పూర్తి చేసుకుని. నాడూ నేడూ తనని ఆ ఆప్యాయతతోనే, ఆ గౌరవంతోనే చూస్తున్నా డతను. ఆ పూర్వపు బాధలూ, ఆ అశాంతీ ఈనాడు తనకి కలల్లాగ కనిపించేలాగ.

కాని, లోకానికి వెలి అయిపోయారు తామిద్దరూ—ఎవ్వరూ తమ యింటికి రారు. ఈ చిన్న ఊళ్ళో అందరికీ తనమీద అసహ్యమే ననుకున్నది శ్యామల.

ఒకసారి ఏదో ఊరు వెడుతోంటే పార్వతి కనిపించింది రైల్లో. ఆప్యాయంగా పలకరించింది తను. ఆడవాళ్ళ కేరేజీలో ఇద్దరూ కలిసేసరికి, ప్రాణం లేచివచ్చినట్లయింది తనకి.

కాని, ఎంతో దూరం అయిపోయినట్లు మాట్లాడింది పార్వతి. అప్పుడు తనంటే ప్రాణం ఇచ్చిన మనిషి....తానేం చేసిందని?

"ఏమీ అనుకోకు శ్యామలా!....వచ్చే స్టేషనులో మావారు వొస్తారు....ఆయన చూస్తూండగా పలకరించకు...."

రైలు చక్రాలకింద తనని తోసినంత బాధపడ్డది తను... అందరూ తనని లేచిపోయిన మనిషిగా జమకట్టారు. పార్వతికూడా

భరించలేని ఆవేదన పడ్డది తను....

"పోనీ—హేమ ఎక్కడ వుంది?" అంది తను—అం

రాంతరాలలో ఆరిపోని ఆశ—ఈ లోకంలో ఇంత పెద్ద ప్రపంచంలో, తన సాహచర్యం ఎవ్వరికి అక్కరలేదా అని- తన బ్రతుకు లోని ఈ బాధలు ఎవ్వరికీ అక్కరలేదా అని....

చెప్పింది పార్వతి—"అతను ఆ వూళ్ళోనే లెక్చరరు. కేరాఫ్ అని రాయి" అని.

సగం అనుమానంతోనే రాసింది శ్యామల. నాలుగు రోజు లయాక జవాబు....

గట్టిగా కళ్ళు మూసుకుంది శ్యామల అవన్నీ తలుచుకుని. 'భగవాన్!' అనుకున్నది.

కాలం ఇట్లానే గడుస్తోంది....శ్యామలకి అన్నీ వున్నాయి— ఏమీలేదు.

ఈ పరిస్థితిలోనించి ఒక్కసారి విముక్తి వొస్తుందని శ్యామల అనుకోలేదు—ఆమె అనుకున్నట్లు ఏమీ జరగలేదు ఎప్పుడూ—అనుకోనివి జరుగుతూనూ వున్నాయి.

ఆ సాయంత్రం హరి యింటికి రాగానే, "కృష్ణమూర్తి కి ఈ ఊళ్ళో ఉద్యోగం అయిందిట. ఇవాళ కనిపించాడు" అన్నాడు.

"వాళ్ళందరూ...." అన్నది శ్యామల.

"అతనూ, భార్య. పద్మ—అతని చెల్లెలు, నువ్వు చూస్తావుగా! రేపు వొస్తామన్నారు. నిన్ను చూడాలని వుందట!" అన్నాడు.

"నిజంగా!" అన్నది శ్యామల—సంతోషం ఆపుకోలేక.

తన బాధ అతనికి తెలుసును. "అవును శ్యామలా....నిజంగానే. వాళ్ళ యింటికి వెళ్ళివస్తున్నాను. అందరు మనుషులూ ఒక్కలాగ ఉండరుగా!" అన్నాడు హరి.

ఆ మర్నాడు శ్యామలకి తీరుబడి లేకపోయింది, యింట్లో అన్నీ రాకకి సిద్ధం చెయ్యడంతో. హోటలునించి స్వీట్స్ తెప్పించింది—యింట్లో ఫలహారాలూ కాఫీ తయారుచేసింది. యిల్లంతా పండగకి మల్లే అలంకరించింది,

ఆ సాయంత్రం అంతా తియ్యటి కలలాగ సాగిపోయింది

శ్యామలకి. అందరూ తనతో ఎంతో గౌరవంగా. అభిమానంగా మాట్లాడారు. ముఖ్యంగా పద్మ....

"మీ ఇల్లెంత బాగుందండీ!....ఎన్ని పువ్వులు!పుస్తకాలు...."

ఆమె ఆడిన ప్రతీ మాటా సంగీతంలాగ వినిపించింది శ్యామలకి. తనకి ఒక చెల్లెలు నిజంగా వుంటే. ఆమె తనని ప్రేమిస్తే. అంతకన్న పద్మ ఏమీ తీసిపోలేదు. ఇన్నాళ్ళ తన ఆవేదన ఆమె మాటల్లో, స్నేహంలో చల్లారింది.

"తరుచు వొస్తూ వుండండి—" అన్నాడు కృష్ణమూర్తి, భార్యతో కలిసి. అంత చక్కటి మాటలు ఎప్పుడూ వినలేదని పించింది శ్యామలకి. పద్మ మరీ బలవంతంగా శ్యామలని మర్నాడు రమ్మని వొప్పించి మరీ వెళ్ళింది.

ఆ రాత్రి నిద్రపట్టలేదు శ్యామలకి—అంత ఆనందం ఏం చేసుకోవాలో తెలియలేదామెకి. తను పతిత కాదు. లేచిపోయిన మనిషి కాదు తనకీ స్నేహితులూ, పలకరించేవారూ, ఆప్యాయంగా మాటలాడేవారూ వున్నారు!

ఆ రాత్రి హరికీ నిద్రపట్టలేదు. కళ్ళు తెరిచినా, మూసినా, అతనికి నిండు యవనంలో, విలాసంగా చిరునవ్వు నవ్వుతోన్న ఆ సుందరి జ్ఞాపకం వొచ్చి మనసు పరిపరి విధాలుగా పోతోంది. తాను కాఫీ అందిస్తూ ఆమె వ్రేళ్ళు తాకినప్పటి ఆమె చూపు తియ్యగా, వెన్నెల వర్షం మల్లే జ్ఞాపకం వొస్తోంది. అందరూ బయటికి వెళ్ళేక ఆమె తన దగ్గర సెలవు తీసుకుని బయటికి నడవడం ఇప్పటికీ తనకి జ్ఞాపకం వుంది. నీలి ఆకాశంలో తేలుతోన్న మేఘంలాగ ఎంత అందంగా వుంది పద్మ!

* * *

ఈ ఆరునెలలూ శ్యామలకి చాలా ఆనందంగా గడిచి పోయాయి. పద్మ సుమారు ప్రతి రోజూ వొచ్చి వెళ్ళేది. తానూ హరీ ప్రతివారమూ వాళ్ళ యింటికి వెళ్ళేవారు. ఎంతో ఆప్యాయంగా మాటలాడుకునేవారు. ఇంక కోరదగిన దేమీలేదనుకున్నది శ్యామల.

ఆ రోజు ఉదయం ఎక్కడో గవర్నమెంటు డాక్టరుగా హరికి ఆఫర్ వచ్చింది.

"ఎందుకూ అంతదూరం? ఇక్కడే బాగుంది" అంది తాను.

హరి ఉద్దేశమూ ఆదే!

మళ్ళా ఇంకో ఊరువెళ్ళి ఈ ఆనందం అంతా పోగొట్టుకోవాలనిపించలేదు శ్యామలకి. ఎక్కడ ఐతేనేం! ఇక్కడే రాబడే వుంది. తమకి స్నేహితులున్నారు ముఖ్యంగా. ఆ సమస్య చాలా తేలికగా పోయింది.

ఆ సాయంత్రమే పిడుగుపడ్డది శ్యామల కట్టుకున్న బొమ్మరింటిమీది.

ఆ రోజు ఆమె మామూలుగానే కృష్ణమూర్తి యింటికి వెళ్ళింది. అతని భార్య ఎందుకనో కొంచెం వింతగా కనిపించింది శ్యామలకి.

"పద్మ ఏదీ?" అలవాటుగానే అడిగింది తను.

"మీరు దాన్నిగురించి అడగడం మానుకోవాలి" అన్నది ఆమ....ఏమిటిది? ఏమిటిది?

"అది మీ యింటికి రావడం మానెయ్యాలని ఆయన చెప్పేరు....నేనూ అంతే....అది పెళ్ళికాని పిల్ల...."

తెల్లబోయింది తాను....ఎందుకిట్లాగ అందరూ మారిపోయారు?....

ఒక్కసారి తెలిసొచ్చింది తనకి. వీళ్ళకి నిజం ఇప్పుడు తెలిసింది. వాళ్ళ చుట్టాలు....

ఎలాగో వొచ్చి యింట్లో పడ్డది శ్యామల....ఎన్ని అవమానాలనో తాను సహించింది. కాని, ఇంతబాధ ఎప్పుడూ పడలేదు తాను...

వెక్కి-వెక్కి- ఏడుస్తోంది అలాగే పడుకుని—హరి వొచ్చేదాకి.

"ఏమిటి జరిగింది?" అన్నాడు హరి అతురతగా తనని కదీస్తూ.

తనని ప్రేమిస్తోన్న ఒక్కడూ అతను....

చెప్పింది శ్యామల-జరిగినదంతా. "వాళ్ళు నేనంటే అసహ్య పడుతున్నారు" అని ఏడ్చింది.

"పోనీ, శ్యామలా!....మనం వున్నాంగా!"

తేరుకుని లేచి కూర్చుంది శ్యామల-చుట్టూ ఇంటి నిశ్శబ్దం.... బయట వెన్నెల బాగా వొచ్చింది.

"మనం, పోదాం," అన్నది చివరికి.

ఈ బాధల చీకటిలో, నిష్క్రమణం ఒక్కటే వెలుతురులాగ కనిపించింది శ్యామలకి. ఆ వూరుకి దూరం ఇంకా ఎక్కువైతే బాగుండు ననిపించింది. ఎవ్వరూ లేనిచోటికి....ఎవ్వరికీ తాము తెలీని చోటుకి....

"అలాగే శ్యామలా....పోదాం!" అన్నాడు హరి.

కృతజ్ఞతతో బరువెక్కిన కళ్ళతో అతనివైపు చూసింది శ్యామల. అతను తనని ప్రేమించాడు....తనకి జీవితం ఇచ్చాడు.... తనకి అన్నీ ఇచ్చాడు....తన అన్నీ వొదులుకుని.

"ఎంత మంచివారు మీరు!" అన్నది శ్యామల మనసారా.... ఆ ఉద్రేకంలో ఆమె కంఠం గాద్గదికం అయిపోయి, కళ్ళు నీటితో నిండిపోయాయి.

ఆమె కళ్ళు నీటితో నిండిపోయాయి. చుట్టూ మసకవెల్తురు మాత్రమే వుంది. ఆమె మనసులో వివిధ భావాలు బలవత్తరంగా యుద్ధం చేస్తున్నాయి,

లేకపోతే హరి చెంపమీద తేరిన తట్లూ. అతని కళ్ళలోని భయమూ, అంతరాంతరాలలో అతను అనుభవిస్తోన్న అవమానమూ శ్యామలకి కనిపించి వుండేవి; వాటి కారణమూ ఆమెకి తెలిసి వుండేది.

కాని, ఆమె కళ్ళు నీటితో నిండిపోయాయి. మనసూ దుఃఖంతో నిండిపోయింది. అందుకనే ఆమె ఇవేవీ చూడలేక పోయింది.